

Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU23

Riksbankens förvaltning 2015

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen beviljar riksbanksfullmäktige ansvarsfrihet för dess verksamhet och beviljar Riksbankens direktion ansvarsfrihet för förvaltningen av Riksbanken 2015. Utskottet föreslår också att riksdagen fastställer Riksbankens resultat- och balansräkning för 2015 och godkänner riksbanksfullmäktiges förslag till disposition av Riksbankens vinst 2015. Förslaget innebär att Riksbanken levererar in 2,8 miljarder kronor till statens budget. Pengarna ska levereras in senast en vecka efter riksdagens beslut.

Resultatet för 2015 blev ca 1,9 miljarder kronor, vilket är en minskning med ca 1,3 miljarder kronor jämför med 2014. Det positiva resultatet beror framför allt på ränteintäkter, medan minskningen i förhållande till 2014 förklaras av större nedskrivningar av värdet på tillgångarna, detta i huvudsak som en följd av att valutorna i valutareserven i genomsnitt försvagades i förhållande till kronan. Utskottet tycker att det är bra att Riksbanken fortsätter att analysera vilken resultatutveckling som är möjlig under de närmaste åren med tanke på de effekter som utvecklingen av växelkurser och internationella räntor kan ha på Riksbankens tillgångar.

Riksbanken har under året fört en extremt expansiv penningpolitik för att understödja uppgången i den svenska ekonomin och få upp den låga inflationen mot inflationsmålet. Reporäntan har sänkts till under noll, och Riksbanken har under året genomfört omfattande köp av obligationer för att ytterligare öka likviditeten i ekonomin. Situationen i den svenska och den internationella ekonomin är på många sätt unik, och centralbankerna världen över vidtar åtgärder som normalt inte ingår i deras löpande verksamheter. Därför är det enligt utskottets mening angeläget att Riksbanken fortsätter sitt arbete med att analysera och studera effekterna på ekonomin och finansmarknaderna av den penningpolitik som nu förs, inte bara i Sverige utan runt om i världen.

Senare under våren 2016 kommer utskottet att genomföra den årliga utvärderingen av Riksbankens penningpolitik.

Utskottet föreslår att samtliga motionsyrkanden avslås.

I betänkandet finns en reservation (L).

Behandlade förslag

Årsredovisning för Sveriges riksbank 2015

Förslag till disposition av Riksbankens vinst för räkenskapsåret 2015 samt riksbanksfullmäktiges verksamhetsberättelse för 2015

Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen över Riksbankens årsredovisning för 2015

Fyra yrkanden från allmänna motionstiden 2015/16.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Riksbankens förvaltning 2015	7
Riksbankens årsredovisning 2015	7
Fullmäktiges förslag till disposition av 2015 års vinst	13
Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen	14
Finansutskottets ställningstagande	15
Tillverkning av sedlar och mynt	17
Motionen	17
Finansutskottets ställningstagande	17
En liberal politik för Europa	17
Motionen	18
Finansutskottets ställningstagande	18
Den svenska guldreserven	18
Motionen	18
Finansutskottets ställningstagande	19
Reservation	20
En liberal politik för Europa, punkt 3 (L)	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	21
Redogörelse 2015/16:RR2	21
Framställning 2015/16:RB1	21
Framställning 2015/16:RB2	21
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	21
<i>Bilaga 2</i>	
Balansräkning och resultaträkning	23
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Resultaträkning 2015 och 2014	9
Tabell 2 Balansräkning 2015 och 2014	10
Tabell 3 Utelöpande sedlar och mynt samt balansomslutning åren 2011–2015	12
Tabell 4 Reserver 2015 och 2014	13
Tabell 5 Värde regleringskonto 2015 och 2014	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riksbankens förvaltning 2015

a) Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen över Sveriges riksbanks årsredovisning för 2015
Riksdagen lägger redogörelse 2015/16:RR2 till handlingarna.

b) Ansvarsfrihet för fullmäktige i Riksbanken

Riksdagen beviljar fullmäktige i Riksbanken ansvarsfrihet för dess verksamhet under 2015. Därmed bifaller riksdagen utskottets förslag.

c) Ansvarsfrihet för Riksbankens direktion

Riksdagen beviljar direktionen i Riksbanken ansvarsfrihet för förvaltningen av Riksbanken under 2015. Därmed bifaller riksdagen utskottets förslag.

d) Riksbankens resultat- och balansräkning för 2015

Riksdagen fastställer resultat- och balansräkningen för räkenskapsåret 2015 enligt bilaga 2.

Därmed bifaller riksdagen framställning 2015/16:RB1.

e) Disposition av Riksbankens vinst 2015

Riksdagen beslutar att Riksbankens vinst för 2015, som uppgår till 1 954 miljoner kronor, ska fördelas så att 2 800 miljoner kronor inlevereras till statens budget enligt vinstdelningsprincipen, 1 170 miljoner kronor förs till Riksbankens dispositionsfond och 2 016 miljoner kronor förs från Riksbankens resultatutjämningsfond samt att pengarna ska levereras in senast en vecka efter riksdagens beslut.

Därmed bifaller riksdagen framställning 2015/16:RB2 punkterna 1 och 2.

2. Tillverkning av sedlar och mynt

Riksdagen avslår motion
2015/16:1704 av Carl Schlyter (MP).

3. En liberal politik för Europa

Riksdagen avslår motion
2015/16:2261 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2.

Reservation (L)

4. Den svenska guldreserven

Riksdagen avslår motion
2015/16:2838 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2.

Stockholm den 7 april 2016

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Ulf Kristersson (M), Monica Green (S), Maria Plass (M), Jörgen Hellman (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Ingela Nylund Watz (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M), Hans Unander (S), Dennis Dioukarev (SD), Erik Ullenhag (L), Jakob Forssmed (KD), Börje Vestlund (S) och Håkan Svenneling (V).

Redogörelse för ärendet

Enligt riksbankslagen (1988:1385) ska Riksbankens direktion före den 22 februari varje år lämna en redovisning för det föregående räkenskapsåret till riksdagen, Riksrevisionen och Riksbankens fullmäktige. Fullmäktige ska sedan lämna ett förslag till disposition av Riksbankens vinst till riksdagen och Riksrevisionen. Riksrevisionen ska enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. granska Riksbankens redovisning och lämna en revisionsberättelse till riksdagen senast en månad efter att Riksbanken lämnat sin årsredovisning. Finansutskottets uppgift är att förbereda riksdagens beslut om

- ansvarsfrihet för fullmäktige och direktionen för verksamhetsåret
- fastställande av Riksbankens resultat- och balansräkning
- hur stor del av vinsten som Riksbanken ska leverera in till statens budget.

Underlag för utskottets prövning är bl.a. Årsredovisning för Riksbanken 2015 (framst. 2015/16:RB1), förslag till disposition av Riksbankens vinst för räkenskapsåret 2015 samt riksbanksfullmäktiges verksamhetsberättelse för 2015 (framst. 2015/16:RB2) och Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen över Riksbankens årsredovisning för 2015 (redog. 2015/16:RR2).

Inga motioner har lämnats med anledning av ärendet. Däremot behandlas fyra motionsförslag från den allmänna motionstiden 2015/16. Förslagen handlar om att åternationalisera tillverkningen av sedlar och mynt, euron som valuta och den svenska valutareserven.

Utskottets överväganden

Riksbankens förvaltning 2015

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen beviljar riksbanksfullmäktige ansvarsfrihet för dess verksamhet och beviljar Riksbankens direktion ansvarsfrihet för förvaltningen av Riksbanken 2015. Riksdagens fastställer också Riksbankens resultat- och balansräkning för 2015. Riksdagen godkänner riksbanksfullmäktiges förslag till disposition av Riksbankens vinst 2015. Dispositionen innebär att Riksbanken ska leverera in 2 800 miljoner kronor till statens budget, att 1 170 miljoner kronor ska föras till Riksbankens dispositionsfond och att 2 016 miljoner kronor ska föras från Riksbankens resultatutjämningsfond. Riksrevisionens redogörelse för revisionsberättelsen om Riksbankens årsredovisning för 2015 läggs till handlingarna.

Riksbankens årsredovisning 2015

I enlighet med riksbankslagen innehåller Riksbankens årsredovisning en förvaltningsberättelse, en balansräkning, en resultaträkning och ett uttalande om den interna styrningen och kontrollen. I förvaltningsberättelsen redogörs för hur penningpolitiken har bedrivits, hur ett effektivt betalningsväsende har främjats och hur övriga uppdrag under räkenskapsåret har utförts.

Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Riksbanken fortsatte att föra en alltmer expansiv penningpolitik för att understödja den positiva utvecklingen i den svenska ekonomin och säkerställa kraften i inflationsuppgången. Reporäntan sänktes gradvis från 0 procent vid årets början till -0,35 procent i slutet av året. Dessutom köpte Riksbanken svenska nominella statsobligationer till ett värde av 135 miljarder kronor för att göra penningpolitiken ännu mer expansiv. Prognosen för när reporäntan ska börja höjas flyttades fram från mitten av 2016 till början av 2017.

Ett säkert och effektivt betalningsväsende

Riksbankens bedömning är att det svenska finansiella systemet fungerade väl under 2015. Den finansiella infrastrukturen i Sverige bedöms i hög utsträckning vara säker och effektiv. Däremot ansåg Riksbanken att det fanns sårbarheter i det svenska banksystemets struktur och risker kopplade till det låga ränteläget och hushållens skuldsättning. Mot den bakgrunden lyfte

Riksbanken fram behövet av strukturella reformer för att öka utbudet av bostäder och makrotillsynsåtgärder, t.ex. amorteringskrav och en översyn av ränteavdragen.

Riksbanken arbetade även internationellt för att stärka det finansiella systemet, bl.a. genom att delta i diskussioner och beslut om utformningen av såväl regelverk som tillsyn på både EU-nivå och internationell nivå i bl.a. Baselkommittén, rådet för finansiell stabilitet (FSB) och Bank for International Settlements (BIS).

Andra internationella åtaganden är t.ex. Riksbankens IMF-arbete med att bl.a. i samarbete med Finansdepartementet ta fram Sveriges position i policyfrågor inför diskussioner och beslut i IMF:s exekutivstyrelse samt Riksbankens swapavtal med Ukrainas centralbank.

I oktober 2015 inledde Riksbanken den första etappen i utbytet av sedlar och mynt då de nya 20-, 50-, 200- och 1 000-kronorssedlarna introducerades. Riksbanken bedömer att kontantförsörjningen fungerade väl under 2015, att kvaliteten på sedlarna var god och att det fanns ett stort förtroende för sedlar och mynt i Sverige.

Organisation och styrning

Inga större organisatoriska förändringar har genomförts sedan Riksbanken fick en delvis ny organisation under 2014.

Under 2015 var Riksbankens verksamhet indelad i sju målområden: penningpolitik, finansiell stabilitet, betalningssystemet RIX, kontantförsörjning, tillgångsförvaltning, statistik och ett bankgemensamt område.

Verksamhetsplaneringen utgår från en strategisk plan som beskriver uppdraget, visionen och vilken inriktning som ska gälla för kommande verksamhetsplaner. Den strategiska plan som varit vägledande för 2015 har temat en 350-åring i täten, med sikte på Riksbankens jubileumsår 2018. Planen fastställdes hösten 2014.

För att mäta resultatet av verksamheten använder Riksbanken olika indikatorer. Under 2015 fick direktionen två uppföljningsrapporter som sammanfattade statusen för indikatorerna, handlingsplanerna, budgeten och de operativa riskerna. Rapporterna visade att av de 86 indikatorer som kunde utvärderas indikerade drygt 80 procent ett godkänt resultat.

Undersökningar som gjordes under 2015 när det gäller Riksbankens förtroende visade att allmänheten fortfarande har ett högt och stigande förtroende för Riksbanken.

Tillgångsförvaltning

Riksbankens finansiella tillgångar består av guld- och valutareserven inklusive fordringar på IMF, tillgångar knutna till Riksbankens penningpolitiska verksamhet, värdepapper utgivna i svenska kronor och derivatinstrument.

Vid utgången av 2015 uppgick värdet på Riksbankens finansiella tillgångar till 661,9 miljarder kronor. Skulderna värderades till 483,9 miljarder kronor och den totala avkastningen uppgick till –7,0 miljarder kronor.

Av tillgångarna svarade guld- och valutareserven för 491,0 miljarder kronor eller ca 74 procent. Den totala avkastningen på tillgångarna var negativ och uppgick till –7,0 miljarder kronor, varav –0,8 miljarder kronor utgjorde avkastningen exklusive valutakurseffekter.

Av den totala avkastningen på –7,0 miljarder kronor svarade valutareserven för –6,8 miljarder kronor. Den negativa avkastningen förklaras i huvudsak av att valutorna i valutareserven i genomsnitt försvagades mot kronan. Valutakurseffekten uppgick till –7,4 miljarder kronor. Under året var ränteläget lågt på de marknader där Riksbanken placerade sina tillgångar. Detta i kombination med små ränterörelser medförde att avkastningen exklusive valutakurseffekter uppgick till 0,6 miljarder kronor.

Under året köpte Riksbanken svenska statsobligationer till ett nominellt värde på 135 miljarder kronor. Den svenska ränteutvecklingen medförde att avkastningen blev negativ motsvarande –2,0 miljarder kronor. Vid årets slut uppgick marknadsvärdet till 165,9 miljarder kronor, vilket motsvarade 25 procent av värdet på samtliga tillgångar.

Avkastningen på Riksbankens tillgångar tas upp i resultaträkningen om tillgången har realiserats eller skrivits ned, i annat fall tas värdeförändringen upp på balansräkningen.

Riksbankens resultaträkning

I tabell 1 redovisas Riksbankens resultaträkning för 2015 och 2014. Av tabellen framgår att Riksbankens redovisade resultat uppgick till 1,9 miljarder kronor 2015.

Tabell 1 Resultaträkning 2015 och 2014

Miljoner kronor

	2015	2014
Ränteintäkter	4 936	4 193
Räntekostnader	–2 164	–1 761
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar	–45	1 631
Övriga intäkter	69	121
Summa nettointäkter	2 841	4 184
Personal- och administrationskostnader samt avskrivningar	–887	–917
Årets resultat	1 954	3 267

Källa: Årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret 2015 (2015/16:RB1).

Det positiva resultatet utgörs framför allt av ränteintäkter på utländska obligationer. Jämfört med 2014 minskade resultatet med 1,3 miljarder kronor. Detta förklaras främst av större nedskrivningar av värdepappersinnehavet.

Risk för lägre resultat under kommande år

Riksbanken har fortsatt att analysera hur den internationella ränteutvecklingen kommer att påverka bankens resultat under de kommande fem åren. De låga räntorna medför att den löpande avkastningen på värdepapper är låg. Om räntorna förblir låga kommer den löpande avkastningen att förbli låg. Om räntorna i stället börjar stiga kommer den löpande avkastningen att stiga, men samtidigt kommer värdet på Riksbankens utländska värdepapper att sjunka, vilket försämrar den totala avkastningen i tillgångsförvaltningen. Analysen visar att Riksbanken under den kommande femårsperioden förväntas få ett resultat som är väsentligt lägre än under den föregående femårsperioden, oavsett om räntorna förblir låga eller stiger. I det senare fallet kan Riksbanken på kort sikt komma att uppvisa betydande förluster, vilket innebär att bankens möjligheter att lämna utdelning till staten kommer att vara begränsade.

Riksbankens balansräkning

I tabell 2 redovisas Riksbankens balansräkning för 2015 och 2014.

Tabell 2 Balansräkning 2015 och 2014

Miljoner kronor

	2015	2014
Tillgångar		
Guld- och valutareserven	493 210	486 369
varav guld	36 241	37 529
varav fordringar på IMF	34 115	34 684
varav banktillgodohavanden, lån och värdepapper	422 854	414 156
Utlåningsfacilitet	-	33
Värdepapper (svenska kronor)	163 762	11 126
Övriga tillgångar	6 409	4 873
Summa tillgångar	663 381	502 401
Skulder och eget kapital		
Utelöpande sedlar och mynt	73 451	83 224
Penningpolitiska skulder	225 559	55 934
Valutaskuld (skulder i utländsk valuta till Riksgälden)	240 537	228 331
Motpost till särskilda dragningsrätter IMF	26 310	25 504
Eget kapital och värderingskonton	95 570	106 141
Årets resultat	1 954	3 267
Summa skulder och eget kapital	663 381	502 401

Källa: Årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret 2015 (2015/16:RB1).

Många av de åtgärder som Riksbanken vidtar påverkar balansräkningen, vilket innebär att balansräkningens storlek och sammansättning varierar över tiden. Under 2015 ökade balansomslutningen med 161,0 miljarder kronor till 663,4

miljarder kronor, vilket huvudsakligen förklaras av Riksbankens köp av svenska statsobligationer.

Tillgångarna domineras av guld- och valutareserven

Den övervägande delen av Riksbankens tillgångar utgjordes av guld- och valutareserven. Sammantaget uppgick dessa poster till ca 493 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 74 procent av de totala tillgångarna. Jämfört med 2014 har värdet på guld- och valutareserven ökat med ca 8 miljarder kronor, vilket huvudsakligen förklaras av transaktioner som t.ex. återinvestering av föregående års avkastning.

Av guld- och valutareserven svarade guldreserven för ca 36 miljarder kronor. Priset på guld mäts vanligen i amerikanska dollar, och under 2015 minskade guldpriset uttryckt i dollar med 10,5 procent. Eftersom dollarn stärktes gentemot den svenska kronan minskade dock guldpriset räknat i kronor endast med 3,4 procent. Värdet på Riksbankens guldinnehav minskade därmed med ca 1,3 miljarder kronor under året. Inget guld avyttrades under 2015.

Utlåningsfacilitet

Riksbankens utlåning i svenska kronor över natten till bankerna på deras RIX-konton minskade från 33 miljoner kronor 2014 till 0 kronor 2015.

Värdepapper i svenska kronor

På tillgångssidan finns också en värdepappersportfölj i svenska kronor till ett marknadsvärde av ca 163,8 miljarder kronor. Jämfört med 2014 är det en ökning med 152,6 miljarder kronor. Ökningen förklaras främst av Riksbankens köp av svenska statsobligationer i syfte att göra penningpolitiken mer expansiv.

Övriga tillgångar

Övriga tillgångar på ca 6,4 miljarder kronor utgörs i huvudsak av upplupna ränteintäkter och anläggningstillgångar.

Största delen på skuldsidan utgörs av upplåning till valutareserven och av penningpolitiska skulder

Den största delen av balansräkningens skuldsida utgjordes av lån i utländsk valuta som tagits via Riksgälden för att förstärka valutareserven. Värdet på valutalånen uppgick till 240 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 36 procent av balansomslutningen. Jämfört med 2014 ökade värdet på lånen med 12 miljarder kronor från 228 till 240 miljarder kronor, vilket förklaras av en förstärkning av dollarn i förhållande till kronan.

Penningpolitiska skulder svarade för ca 34 procent av balansomslutningen och utgjordes av stående faciliteter och inlåning från banksystem via finjusterade transaktioner och riksbankscertifikat. Inlåningen från banksystemet uppgick vid årets slut till 214,3 miljarder kronor, vilket är en ökning med 164,5 miljarder kronor i förhållande till 2014. Ökningen förklaras främst av Riksbankens köp av svenska statsobligationer i penningpolitiskt syfte.

Den ökade inlåningen förklaras också av att värdet på utelöpande sedlar och mynt minskade med 9,8 miljarder kronor mellan 2014 och 2015. Som en följd av att utelöpande sedlar och mynt har minskat över tiden har posten penningpolitiska skulder ökat. När mängden kontanter i cirkulation minskar behöver bankerna inte hålla lika stora kontantlager som tidigare. I stället sätter de in pengarna på sina konton i Riksbanken. Det får till följd att skuldposten sedlar och mynt minskar samtidigt som de penningpolitiska skulderna ökar i motsvarande mån.

Sedlar och mynt

Sedlar och mynt (sedelmängden) står för ca 73 miljarder kronor av skulderna på balansräkningen, vilket motsvarar 11 procent av balansomslutningen. I slutet av 2011 uppgick sedelmängden till ca 100 miljarder kronor, se tabell 3. Det innebär att sedelmängden har minskat med ca 26 miljarder kronor sedan 2011. Samtidigt har sedelmängdens andel av balansomslutningen minskat från 29 till 11 procent.

Tabell 3 Utelöpande sedlar och mynt samt balansomslutning åren 2011–2015

Miljoner kronor

	2015	2014	2013	2012	2011
Sedlar	68 193	77 887	80 294	91 056	94 771
Mynt	5 258	5 337	5 406	5 385	5 365
Totalt	73 451	83 224	85 700	96 441	100 136
Balansomslutning	663 381	502 401	431 627	345 739	347 917

Källa: Årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret 2015 (2015/16:RB1).

Eget kapital och värderegleringskonto

Det egna kapitalet och värderegleringskontot svarade för ca 15 procent av balansräkningens skuldsida.

Det egna kapitalet utgörs av en grundfond och reserver. Reserverna utgörs av en reservfond, en dispositionsfond och en resultatutjämningsfond. Enligt riksbankslagen ska grundfonden uppgå till 1 000 miljoner kronor och reservfonden till 500 miljoner kronor. Sammantaget uppgick reserverna till 51,2 miljarder kronor 2015, vilket är en minskning med ca 0,8 miljarder kronor jämfört med 2014, se tabell 4.

Tabell 4 Reserver 2015 och 2014*Miljoner kronor*

	2015	2014	Förändring 2015–2014
Reservfond	500	500	0
Dispositionsfond	30 628	29 569	1 059
Resultatutjämningsfond	20 069	21 961	–1 892
Summa	51 197	52 030	– 833

Källa: Årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret 2015 (2015/16:RB1).

Förändringen av reserverna mellan åren förklaras av hur 2014 års vinst disponerades. Resultatet för 2014 uppgick till 3 267 miljoner kronor. Utifrån riktlinjerna för Riksbankens vinstdisposition beslutades att 4 100 miljoner kronor skulle inlevereras till statskassan. Det innebär att det egna kapitalet minskade med 0,8 miljarder kronor, varav 1,9 miljarder kronor togs från resultatutjämningsfonden medan ca 1,1 miljarder kronor fördes till dispositionsfonden.

På värderegleringskontot redovisas orealiserade vinster och förluster som utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärde och marknadsvärde. Totalt uppgick värdet på kontot till 43,4 miljarder kronor, en minskning med 9,7 miljarder kronor jämfört med 2014. Värdeförändringen delas upp på prisseffekt (som en följd av förändrade räntenivåer), valutaeffekt och gulvärdeeffekt, se tabell 5.

Tabell 5 Värderegleringskonto 2015 och 2014*Miljoner kronor*

	2015	2014	Förändring 2015–2014
Prisseffekt	7 134	9 854	–2 720
Valutakurseffekt	11 795	17 525	–5 730
Guldvärdeeffekt	24 444	25 732	–1 280
Summa	43 373	53 111	–9 738

Källa: Årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret 2015 (2015/16:RB1).

Det egna kapitalet inklusive värderegleringskontot och årets vinst uppgår till 97,5 miljarder kronor, vilket är en minskning med 11,9 miljarder kronor jämfört med 2014. Minskningen förklaras således främst av att värdet på guld- och valutareserven minskade.

Fullmäktiges förslag till disposition av 2015 års vinst

Fullmäktige föreslår att 2 800 miljoner kronor inlevereras till statskassan. Förslaget bygger på 1988 års vinstutdelningsprincip med de kompletteringar av principen som genomförts sedan dess. Principen innebär i korthet att 80 procent av de fem senaste årens genomsnittliga resultat, exklusive valutakurs-

och guldvärdeeffekter men inklusive de priseffekter som redovisas på balansräkningens värderegleringskonto, ska levereras in till statskassan. Valutakurs- och guldvärdeeffekterna samt i normalfallet 10 procent av det justerade genomsnittliga resultatet ska föras till eller från dispositionsfonden. Det belopp som återstår efter detta förs till eller från resultatutjämningsfonden. För 2015 innebär det att valutakursvinsten förs till dispositionsfonden plus 10 procent av det genomsnittliga justerade resultatet. Eftersom den föreslagna inleveransen (2 800 miljoner kronor) och överföringen till dispositionsfonden (1 170 miljoner kronor) är högre än årets redovisade resultat föreslår fullmäktige att resterande 2 016 miljoner kronor ($1\,954 - 2\,800 - 1\,170 = -2\,016$) förs från resultatutjämningsfonden. Fullmäktige lämnar därmed följande förslag till disposition av Riksbankens vinst:

- 2 800 miljoner kronor levereras till statskassan
- 1 170 miljoner kronor förs till Riksbankens dispositionsfond
- 2 016 miljoner kronor förs från Riksbankens resultatutjämningsfond.

Fullmäktige föreslår att inleveransen sker senast en vecka efter riksdagens beslut.

I samband med Riksrevisionens årliga granskning av Riksbankens årsredovisning granskades även fullmäktiges vinstdispositionsförslag. Riksrevisionen hade inget att invända mot förslaget.

Förslaget innebär att reserverna i det egna kapitalet minskar från 52 030 miljoner kronor till 51 197 miljoner kronor 2015.

Fullmäktiges verksamhetsberättelse för 2015

Under 2015 sammanträdde fullmäktige vid 9 tillfällen. På dessa sammanträden beslutades bl.a. om direktionsledamöternas anställningsvillkor samtidigt som ställning togs till deras sidouppdrag.

Vid sammanträdet i augusti beslutade fullmäktige att utöka antalet ledamöter i beredningsgruppen för utformningen av sedlar och mynt. Gruppen består hädanefter av sex ledamöter från fullmäktige. Dessutom ska statsheraldikern, chefen för Kungliga Myntkabinettet samt en företrädare för vardera Nationalmuseum och Konstakademin även i fortsättningen erbjudas att delta som experter i gruppen.

Direktionens arbete följdes också upp bl.a. genom att direktionens medlemmar deltog i fullmäktiges sammanträden och då lämnade regelbundna redogörelser för viktigare beslut och händelser i Riksbankens verksamhet samt genom att ordförande eller vice ordförande närvarade vid direktionens sammanträden.

Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen

Enligt Riksrevisionen har Riksbanken i alla väsentliga avseenden upprättat årsredovisningen enligt riksbankslagen (1988:1385) och i enlighet med de

regler för bokföring och årsredovisning som fastställts av Sveriges riksbanks direktion. Riksbanken bedöms också ha gett en rättvisande bild av bankens ekonomiska resultat, finansiering och finansiella ställning per den 31 december 2015. Dessutom bedöms Riksbanken ha lämnat en förvaltningsberättelse och information i övrigt som är förenlig med och stöder en rättvisande bild i årsredovisningen som helhet. Riksrevisionen tillstyrker därför att riksdagen fastställer balans- och resultaträkningen.

Riksrevisionen uttalar sig även om fullmäktiges och direktionens förvaltning av Riksbanken för 2015. Utifrån vidtagna revisionsåtgärder tillstyrker Riksrevisionen att riksdagen beviljar ansvarsfrihet för fullmäktige för dess verksamhet och för direktionen för förvaltningen av Riksbanken för 2015.

I enlighet med kraven i riksbankslagen har Riksrevisionen lämnat ett uttalande om den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten. Enligt Riksrevisionens redogörelse har det inte framkommit något som skulle tyda på att ledningen i sin bedömning av den interna styrningen och kontrollen inte har följt riksbankslagen.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har granskat Riksbankens årsredovisning och förvaltningen av Riksbanken under 2015. Utskottet har inte funnit något som kräver någon åtgärd eller något särskilt uttalande från riksdagens sida. Utskottet tillstyrker därför, i likhet med Riksrevisionen, att riksbanksfullmäktige beviljas ansvarsfrihet för sin verksamhet samt att direktionen beviljas ansvarsfrihet för förvaltningen av Riksbanken 2015.

I likhet med Riksrevisionen tillstyrker utskottet att Riksbankens resultat- och balansräkning 2015 fastställs. Resultat- och balansräkningen presenteras i bilaga 2 i betänkandet.

Riksbanksfullmäktige föreslår i sin framställning till riksdagen att Riksbanken ska leverera in 2 800 miljoner kronor av 2015 års resultat till statens budget. Av framställningen framgår att förslaget följer de principer för vinstdisposition som riksbanksfullmäktige beslutade om 1988, inklusive de kompletteringar och justeringar som har gjorts sedan dess. Riksrevisionen har granskat fullmäktiges förslag till vinstdisposition. Utskottet noterar att Riksrevisionen inte har något att invända mot förslaget. Mot den bakgrunden tillstyrker utskottet fullmäktiges förslag till vinstdisposition av 2015 års vinst.

Utskottet vill även kommentera några delar av resultat- och balansräkningen. Frågan om hur penningpolitiken har bedrivits under 2015 kommer utskottet att återkomma till senare i vår i samband med utskottets årliga utvärdering av penningpolitiken (bet. 2015/16:FiU24). I januari 2016 överlämnades även den externa utvärderingen av Riksbankens penningpolitik 2010–2015 som genomförts av Marvin Goodfriend och Mervyn King på uppdrag av utskottet. Utskottet kommer också att behandla den utvärderingen senare i vår (bet. 2015/16:FiU40).

Utskottet noterar emellertid att Riksbanken under 2015 har fört en extremt expansiv penningpolitik för att understödja uppgången i den svenska ekonomin och få upp den låga inflationen mot inflationsmålet. Reporäntan har sänkts till under noll, och Riksbanken har under året genomfört omfattande köp av obligationer för att ytterligare öka likviditeten i ekonomin. Som en följd av åtgärderna ökade omslutningen av Riksbankens balansräkning med 161 miljarder kronor mellan 2014 och 2015. Situationen i den svenska och den internationella ekonomin är på många sätt unik, och centralbankerna världen över vidtar åtgärder som normalt inte ingår i deras löpande verksamheter. Därför är det enligt utskottets mening angeläget att Riksbanken fortsätter sitt arbete med att analysera och studera effekterna på ekonomin och finansmarknaderna av den penningpolitik som nu förs, inte bara i Sverige utan runt om i världen.

Samtidigt som balansomslutningen ökar så fortsätter värdet på sedlar och mynt att sjunka. Mellan 2014 och 2015 minskade värdet med 10 miljarder kronor. När bankerna inte behöver ha stora lager av kontanter sätter de in pengarna på konton i Riksbanken, vilket ökar posten penningpolitiska skulder, på vilka Riksbanken i vanliga fall betalar ränta. Under 2015 har dock inlåningen från bankerna bidragit positivt till Riksbankens resultat eftersom reporäntan för närvarande är negativ. En höjd reporänta innebär emellertid att Riksbankens kostnader kommer att öka, vilket bidrar negativt till resultatet. Den minskade användningen av kontanter medför således att Riksbankens räntefria finansiering av verksamheten minskar, eftersom Riksbanken inte betalar någon ränta på att ge ut sedlar och mynt.

Utskottet kan notera att resultatet för 2015 uppgick till ca 1,9 miljarder kronor, vilket är en minskning med ca 1,3 miljarder kronor jämfört med 2014. Det positiva resultatet beror framför allt på ränteintäkter, medan minskningen i förhållande till 2014 förklaras av större nedskrivningar av värdet på tillgångarna. Detta är i huvudsak en följd av att valutorna i valutareserven i genomsnitt försvagades i förhållande till kronan.

Utskottet tycker att det är bra att Riksbanken fortsätter att analysera vilken resultatutveckling som är möjlig under de närmaste åren med tanke på de effekter som utvecklingen av växelkurser och internationella räntor kan ha på Riksbankens tillgångar. I årsredovisningen redovisar Riksbanken olika scenarier för resultatutvecklingen under de närmaste fem åren. Det är enligt utskottet värdefull och viktig information. Utskottet noterar dock att Riksbanken bedömer att den nuvarande storleken på det egna kapitalet är tillräcklig för att genomföra redan beslutade kompletterande penningpolitiska åtgärder och även för att vidta ytterligare åtgärder.

Tillverkning av sedlar och mynt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att Sverige ska åternationalisera tillverkningen av sedlar och mynt.

Motionen

I motion 2015/16:1704 av Carl Schlyter (MP) anser motionären att tillverkningen av sedlar och mynt borde skötas nationellt. Tillverkningen sköts i dag av ett amerikanskt och ett finskt företag, vilket enligt motionären utgör en risk som allvarligt kan skada landets finansiella stabilitet. Motionären vill därför att tillverkningen av sedlar och mynt åternationaliseras.

Kompletterande information

I början av 2000-talet genomfördes stora förändringar i Riksbankens bolag; bl.a. såldes Tumba bruk till det amerikanska företaget Crane & Co Inc. Myntverket avskildes från Tumba bruk och såldes som en separat enhet till finska statens myntverk. Försäljningarna ansågs vara ett stort steg för att koncentrera Riksbankens verksamhet till huvuduppgifterna prisstabilitet och finansiell stabilitet (framst. 2003/04:RB1). Verksamheten i Tumba var olönsam och krävde enligt Riksbanken stora investeringar i produktionsutrustning och marknadssatsningar för att bli lönsam.

Av den nu presenterade framställningen framgår att Riksbanken anser att kontantförsörjningen fungerade väl under 2015, att kvaliteten på sedlarna var god och att det finns ett stort förtroende för sedlar och mynt i Sverige.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet delar Riksbankens uppfattning i årsredovisningen att tillverkningen och försörjningen av kontanter fungerar bra. Det finns enligt utskottet i dag ingen anledning att förändra upphandlingen av sedlar och mynt.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandet.

En liberal politik för Europa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att Sverige ska införa euron som valuta.

Jämför reservation (L).

Motionen

I partimotion 2015/16:2261 av Jan Björklund m.fl. (L) anser motionärerna att det ligger i Sveriges intresse att valutaunionen stabiliseras genom starkare regler och ett fördjupat samarbete mellan EU:s länder. När detta är uppfyllt och de nya reglerna efterlevs anser motionärerna att Sverige ska införa euron som valuta.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet kan notera att arbetet med en fördjupning av den europeiska monetära unionen (EMU) har intensifierats under 2015 och förväntas fortsätta 2016. Flera konkreta förslag har presenterats, som syftar till att bl.a. öka konkurrenskraften, fullborda bankunionen, uppnå och upprätthålla en ansvarsfull finanspolitik samt stärka de demokratiska aspekterna av samarbetet. Utskottet anser i likhet med regeringen att det ligger i Sveriges intresse med ett väl fungerande EMU och ser därför positivt på att olika sätt att förbättra valutaunionens funktionssätt undersöks. Däremot anser utskottet att det inte nu är aktuellt att ta ställning till om Sverige ska införa euron som valuta.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandet.

Den svenska guldreserven

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om den svenska guldreserven.

Motionen

I motion 2015/16:2838 av Markus Wiechel (SD) anser motionären att allt guld som förvaras utomlands bör tas hem omgående (yrkande 1). Sverige bör också göra en egen inventering av de svenska guldreserverna för att säkerställa att de finns där de är tänkta att finnas (yrkande 2).

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet har tidigare behandlat motsvarande motionsyrkanden om den svenska guldreserven, senast i betänkande 2014/15:FiU23 Riksbankens årsredovisning. I betänkandet ansåg utskottet att de svenska guldreserverna inte borde tas hem från utlandet. Det skäl som angavs var bl.a. att guldet snabbt måste kunna omvandlas till likvida medel i t.ex. händelse av krig, varför det ansågs viktigt att guldet förvaras nära de stora handelsplatserna för guld, t.ex. Storbritannien. När det gäller inventering av guldet noterade utskottet att Riksbanken har genomfört inspektioner i samtliga fyra utländska

centralbanker där guldreserven förvaras. Mot den bakgrunden avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Kompletterande information

Som framgår av Riksbankens årsredovisning för 2015 förvarades guldreserven hos centralbankerna i Storbritannien (Bank of England), Kanada (Bank of Canada), USA (Federal Reserve Bank of New York), Schweiz (Swiss National Bank) och hos Riksbanken.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har inte ändrat sin uppfattning och anser som tidigare att guldreserven inte bör tas hem till Sverige utan förvaras nära de stora handelsplatserna, t.ex. Storbritannien, där de snabbt kan omvandlas till likvida medel. När det gäller inventering av guldet kan utskottet liksom tidigare notera att Riksbanken har genomfört inspektioner i samtliga fyra utländska centralbanker där guldreserven förvaras.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandet.

Reservation

En liberal politik för Europa, punkt 3 (L)

av Erik Ullenhag (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2261 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 2.

Förslag till riksdagsbeslut

Jag/vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2261 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi liberaler anser att samarbetet inom EU utgör en ovärderlig grund för Sveriges ekonomiska utveckling och välfärd. Nationsgränserna betyder allt mindre, och ett internationellt samarbete är avgörande för vår möjlighet att skapa en god miljö för tillväxt och entreprenörskap. Den inre marknaden och den ekonomiska integrationen utgör på flera sätt grunden och startpunkten för EU-samarbetet. Vi menar att det ligger i Sveriges intresse att valutaunionen stabiliseras genom starkare regler och fördjupat samarbete. När detta är uppfyllt och de nya regelverken efterlevs ska Sverige införa euron som valuta.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelse 2015/16:RR2

Redogörelse 2015/16:RR2 Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen över Sveriges riksbanks årsredovisning 2015.

Framställning 2015/16:RB1

Framställning 2015/16:RB1 Årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret 2015:

Riksdagen fastställer Riksbankens resultaträkning och balansräkning enligt förslaget i årsredovisningen för räkenskapsåret 2015.

Framställning 2015/16:RB2

Framställning 2015/16:RB2 Förslag till disposition av Riksbankens vinst för räkenskapsåret 2015 samt riksbanksfullmäktiges verksamhetsberättelse för 2015:

1. Riksdagen fastställer förslaget till disposition av Riksbankens vinst för räkenskapsåret 2015.
2. Riksdagen godkänner att inleveransen sker senast en vecka efter riksdagens beslut, lämpligen i samband med att Riksbanken genomför den veckovisa öppna marknadsoperationen.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:1704 av Carl Schlyter (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åternationalisera tillverkningen av sedlar och mynt och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2261 av Jan Björklund m.fl. (FP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om euron och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2838 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta hem den svenska guldreserven från utlandet och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en egen inventering av den svenska guldreserven och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Balansräkning och resultaträkning****Balansräkning***Miljoner kronor*

Tillgångar	2015-12-31	2014-12-31
Guld	36 241	37 529
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige		
Fordringar på IMF	34 115	34 684
Banktillgodohavanden, lån och värdepapper	422 854	414 156
<i>Totalt</i>	456 969	448 840
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner		
Utlåningsfacilitet	–	33
<i>Totalt</i>	–	33
Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige	163 762	11 126
Övriga tillgångar		
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	670	671
Finansiella tillgångar	522	522
Derivatinstrument	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	4 900	3 323
Övriga tillgångar	317	357
<i>Totalt</i>	6 409	4 873
Summa tillgångar	663 381	502 401

Skulder och eget kapital	2015-12-31	2014-12-31
Utelöpande sedlar och mynt		
Sedlar	68 193	77 887
Mynt	5 258	5 337
<i>Totalt</i>	73 451	83 224
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner		
Inlåningsfacilitet	96	130
Finjusterade transaktioner	70 826	14 673
<i>Totalt</i>	70 922	14 803
Emitterade skuldcertifikat	143 420	35 004
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	8 292	1 983
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	240 537	228 331
Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF	26 310	25 504
Övriga skulder		
Derivatinstrument	1 619	2 905
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 174	1 063
Övriga skulder	39	64
<i>Totalt</i>	2 832	4 032
Avsättningar	93	112
Värderegleringskonton	43 373	53 111
Eget kapital		
Grundfond	1 000	1 000
Reserver	51 197	52 030
<i>Totalt</i>	52 197	53 030
Årets resultat	1 954	3 267
Summa skulder och eget kapital	663 381	502 401

Resultaträkning*Miljoner kronor*

	2015	2014
Ränteintäkter	4 936	4 193
Räntekostnader	-2 164	-1 761
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar	-45	1 631
Avgifts- och provisionsintäkter	53	64
Avgifts- och provisionskostnader	-18	-15
Erhållna utdelningar	45	39
Övriga intäkter	34	33
Summa nettointäkter	2 841	4 184
Personalkostnader	-379	-361
Administrationskostnader	-338	-322
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-51	-62
Sedel- och myntkostnader	-119	-172
Summa kostnader	-887	-917
Årets resultat	1 954	3 267